

«MOTTAKERNAVN»

«KONTAKT»

«ADRESSE»

«POSTNR» «POSTSTED»

Saksbehandler, innvalgstelefon

Katrine Skajaa Gunnarsli, 38 17 62 15

Kviljo plante- og fuglefredningsområde - 23/7 - avslag på søknad om dispensasjon til å grøfte / legge rør

Det vises til søknad av 20.10.20, om å grøfte gjennom sanddynene på Kviljo for å drenere utenforliggende dyrket mark nord for Kviljo plante- og fuglefredningsområde. Videre vises det til befaringer 20.10 og 23.10.20. På sistnevnte deltok også Tønnes Hamar fra Norsk Landbruksrådgivning. Det vises til notat fra Norsk landbruksrådgivning. Vi beklager lang saksbehandlingstid.

Vedtak

Statsforvalteren i Agder avslår med hjemmel i fredningsforskriften for Kviljo plante- og fuglefredningsområde kapittel VI punkt 5, søknad om å grøfte / legge grøft i rør som omsøkt. Avslaget er begrunnet med at tiltaket vil skade verneverdiene og true formålet med vernet.

Bakgrunn

Høsten 2020 ble det anlagt ei åpen grøft gjennom sanddynene ved Kviljoødden for å drenere ut vann fra dyrket mark nord for «Kviljo plante- og fuglefredningsområde». Ved befarings den 20.10.2020, etter tips, ble det klart at dette er en ny grøft, og ikke vedlikehold av et tidligere grøfteløp. Tiltaket omfattes da av søknadsplikt, jf. forskrift om fredning av Kviljo plante- og fuglefredningsområde (her etter kalt verneforskriften) kap VI punkt 5. Istedenfor søknad om ettergodkjenning av åpen grøft, søkes det nå om å legge dreneringsrør gjennom verneområdet. Behovet for tiltaket er begrunnet med periodevis problematisk høy vannstand på dyrka mark like nord for vernegrensa. Søker har under befarings redegjort for at såing av korn har blitt forsinket pga. høy vannstand, med derpå følgende avlingstap. Det søkes om åpen grøft gjennom vernet dynetrau og å legge tett rør gjennom på ca. 40 meter gjennom sanddyna (primærdyna nærmest stranda) for å lede vannet til den åpne strandflaten og videre ut i sjøen, og dermed senke vannet i

bakenforliggende områder i perioder med høy vannstand. Primærdyna er ca. 4. m høy i dette området.

Juridisk grunnlag

Kviljo plante- og fuglefredningsområde ble vernet ved kgl.res. av 28. august 1987 og omfattes av forskrift om fredning (FOR-1987-08-28-725). Omsøkte tiltak vurderes å være i strid med kap. IV pkt. 2: Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte produksjonsforhold eller forringe fuglenes og plantenes livsmiljø, som f.eks. drenering og annen form for tørrlegging, uttak eller oppfylling av masse (...).

I henhold til den spesifiserte dispensasjonsbestemmelse i kap VI punkt 5 kan forvaltningsmyndighet gi tillatelse til drenering gjennom verneområdet fra tilgrensende mark. Statsforvalteren vurderer søknaden etter denne bestemmelsen.

Etter § 7 i naturmangfoldloven (nml.) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer når forvaltningsmyndigheten fattet vedtak som berører natur.

Statsforvalterens vurderinger

I henhold til den spesifiserte dispensasjonsbestemmelsen i kapittel VI punkt 5 i verneforskriften for området *kan* forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til drenering gjennom verneområdet fra tilgrensende mark. Tiltaket må likevel vurderes innenfor rammen som verneformålet setter, og det kan ikke gis dispensasjon i områder hvor verneverdiene blir uforholdsmessig skadelidende. Tiltak skal vurderes konkret. Forvaltningsmyndighet kan avslå søknaden eller sette vilkår som sikrer at viktige naturverdier ikke går tapt.

Kunnskapen om området er god, jf. blant annet Naturbase, Artskart og forvaltningsplanen for Listastrendene. Området er naturtypekartlagt etter kartleggingsmetodikken Natur-i-Norge (NiN). Vi har også god kunnskap om effekten av tiltaket i den forstand at vi vet at senket vannstand vil påvirke verneverdiene negativt, herunder den sterkt trua naturtypen sørlig etablert sanddynemark med etablerte sanddyner og dynetrau som i lange perioder av året står under vann. Kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig til at det kan fattes vedtak i saken, jf. § 8 i naturmangfoldloven (nml.). Førre-var-prinsippet tillegges vekt ut fra usikkerhetsmomenter som framgår nedenfor, jf. nml. § 9.

Søker omtaler omsøkte grøft som vedlikehold av tidligere grøfteløp. Statsforvalteren avviser dette av flere grunner. Tidligere grøfteløp lå ca. 75 m lengre vest for nå omsøkte trase. Begrepet vedlikehold i verneforskrifter omfatter ikke oppgradering og eller endret trase. Det kan være svært store forskjeller i effekten av tiltak på naturmangfold ved bruk av ulike traseer. Det er uansett tidspunkt for denne tidligere grøftingen ikke tvil om at alle nye grøfteløp er søknadspliktige og må behandles etter dispensasjonsbestemmelsen i kapittel VI punkt 5.

Formålet med fredningen av landarealene i Kviljo plante- og fuglefredningsområde er *å bevare en rik og variert flora med plantenes vokseplasser, det rike fuglelivet og fuglenes livsmiljø i området, særlig av hensyn til områdets viktige funksjon for trekkende og overvintrende fugl.*

Sanddynemarka her, med fordyne/primærdyne, dynetrauets og etablerte mer stabile brune dyner innenfor, er en essensiell del av verneformålet for Kviljo plante- og fredningsområde. Naturtypen sanddynemark er en truet naturtype jf. norsk rødliste for naturtyper. Særlig de stabile brune dynene og dynetrauene vurderes som sterkt truet. I norsk rødliste er dette benevnt som *sørlig etablert sanddynemark*. I verneplanprosessen var sanddynemarka på Kviljo spesielt omtalt; «*Sanddyner som de rett ved Kviljoødden er av en type som ikke er bevart noe annet sted i Norge. De indre sanddynene utgjør en natur- og landskapstype av betydelig verneverdi. Vernegrensen er satt som en mellomløsning mellom miljøvernmyndighetene og landbruksinteressene. Vernegrensen er lagt slik at vernet her ikke innebærer at en får med et tilstrekkelig representativt belte av indre sanddyner.*» Det kan dermed legges til grunn at ved vernetidspunkt var det betydelige naturverdier også utenfor vernegrensen i dette området. Deler av disse arealene er i dag oppdyrket, hvorpå sørlig etablert sanddynemark (sterkt truet naturtype), har gått tapt.

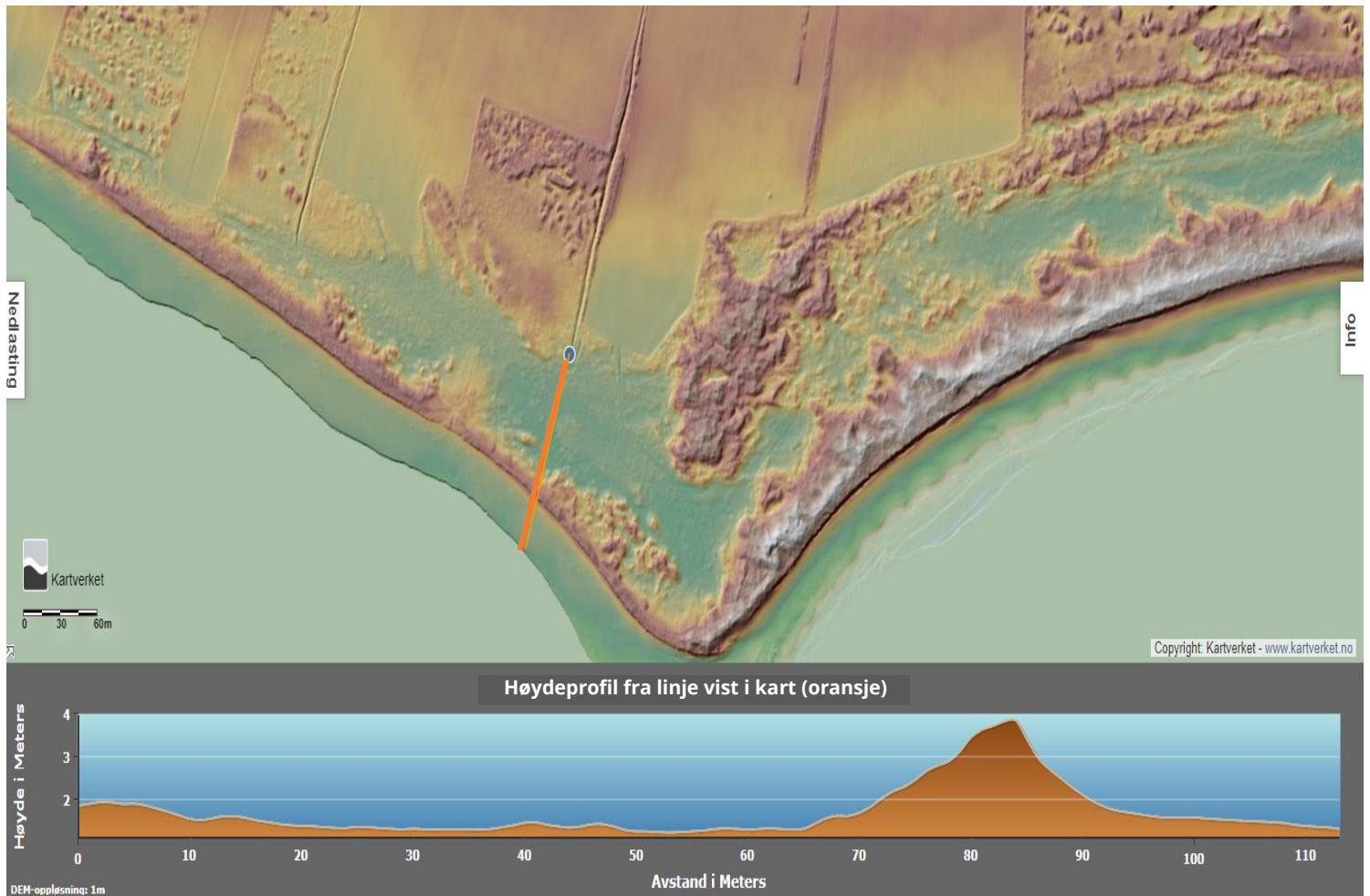
De største truslene mot naturtypen sanddynemark er jordbruksdrift ved oppdyrking eller tilplanting, næringstilsig og endringer i grunnvannsnivå. Dynetrauene, som inngår i sanddynemarka er fuktige områder som oppstår på steder der vinden får særlig godt tak og erosjonen har nådd ned til grunnvannet. Nivåendringer i grunnvann, is/frost, salt- og kalkinnhold er variabler som påvirker og gir en særegen vegetasjon. Dynetrau har stor verdi som rasteplass for fugl under trekk vår og høst. Fuglelivet generelt, og trua fuglebestander spesielt, svekkes når fuktige dynetrau dreneres. Grad av forringelse som vil følge av tiltaket er imidlertid usikker da det ikke framgår av søknaden hvor høyt dreneringsrøret skal legges eller om det er mulig å sikre en tilfredsstillende vannstand i verneområdet som ivaretar verneverdiene (og i så fall hvordan). Det er videre knyttet usikkerhet til om dreneringsrør som omsøkt vil ligge stabilt i dette dynamiske og svært værutsatte området.

Kviljo er karakterisert ved at området bakenfor primærdyna har veldig liten høydeforskjell over et stort område. Dette innebærer at grunnvannsnivået er sammenhengende med kort avstand til overflaten over store arealer i de fuktige delene av året. Effekten av vannsenkningen vil trolig påvirke et stort sammenhengende lavereliggende område. Kartet nedenfor, som er hentet fra høydedata.no, viser terrenghøyder i området. Høydeprofilen i bunnen av kartet viser terrenghøyden langs en linje som går fra området med dyrka mark, gjennom dynetrauets, og fram til primærdyna og deretter til stranda. Høydeprofilen viser at det knapt er høydeforskjell i området innenfor vernegrensa bortsett fra ved primærdyna som har en høyde på ca. 4 m over havnivå. Terrenget i dynetrauets er sågar lavere enn terrenget på stranda. En åpen grøft eller en ikke vedlikeholdt/ikke fungerende lukket grøft vil gi stor fare for saltvannsinntrengning.

I søknaden er det skissert at man vil legge dreneringsrør som gir et vannivå i dynetrauets som er «*tilsvarende slik det var på befaringen*». Nivået er ikke definert utover dette. Statsforvalteren finner det vanskelig å kunne ta stilling til søknaden på dette punkt. Generelt mener vi at det i søknaden ikke er redegjort godt nok for at omsøkte tekniske løsninger vil 1) løse utfordringene med periodevis høyt vannivå for nærliggende landbruksarealer, 2) at dette kan skje uten en forringelse av naturverdiene knytta til sanddynemarka i verneområdet, og 3) om anlegget vil fungere over tid uten å kreve omfattende vedlikehold av rørgate og grøfter. Det er dermed ikke synliggjort at omsøkte løsning er å

anse som beste miljøforsvarlige metoden, jf. nml. § 12. Vi vektlegger føre var-prinsippet da det ikke kan utelukkes at tiltaket vil få uforholdsmessig store konsekvenser for naturmangfoldet.

En tillatelse til dreneringsledning gjennom primærdyna vil klart kunne skape presedens ettersom flere deler av Listastrendene landskapsvernområde med tilhørende fredningsområder har bakenforliggende arealer med dyrka mark som tidvis har høy vannstand. En tillatelse i denne saken vil dermed kunne bidra til en negativ utvikling og økt samlet belastningen for verneområdene på Lista, og da spesielt for den trua naturtypen sanddynemark, jf. prinsippet om samlet belastning nml. § 10. Sanddynemarka er per i dag under negativ påvirkning fra landbruksdrift i tiliggende områder, herunder gjødselspredning og næringsavrenning. I sum ansees den samla belastningen på naturtypen i nasjonal sammenheng allerede til å være høy, og en tillatelse til omsøkte tiltak vil slik vi vurderer det, redusere muligheten til å nå det nasjonale forvaltningsmålet om å ivareta naturtypen særlig etablert sanddynemark, jf. nml. § 4.

Konklusjon

Området på Kviljo har svært viktige naturverdier inkludert den truede naturtypen sanddynemark. Statsforvalteren mener at senkning av vannstand i dette området vil kunne medføre negativ

påvirkning på vegetasjon og fugleliv ved at de naturgitte produksjonsforhold og fuglenes og plantenes livsmiljø forringes. Søknaden avslås med grunnlag i vurderingene som fremgår over.

Orientering om klagerett

Dette er et enkeltvedtak som kan påklages innen tre uker fra meldingen om vedtaket er mottatt, jf. forvaltningsloven (fvl) § 28. En eventuell klage skal fremsettes skriftlig og sendes til Statsforvalteren i Agder. Miljødirektoratet er klageinstans. Parter har med visse unntak rett til innsyn i dokumentene i saken, jf. fvl. §§ 18 og 19.

Med hilsen

Katrine Skajaa Gunnarsli (e.f.)
faggruppeleder natur

Bjørn Vikøyr
naturforvalter
Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottakere:
Ove Kvía
Birger Reve

Kopi til:
FARSUND KOMMUNE
Statens Naturoppsyn v/Olaf Landsverk

Postboks 100 4552 FARSUND

Vedtaket offentliggjøres i miljøvedtaksregisteret; miljovedtak.no